

MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI ARMÁDNÍHO SBORU

Pplk. děl. Jaroslav Šolc

Tímto pojednáním navazuji na článek „Bojová činnost mechanisované divise v hloubce obrany nepřítele v útočném boji armádního sboru“ plk. pěch. Jána Lipovýho, uveřejněný ve Vojenské mysli čís. 4/1952, str. 11.

I. Úvod

Mechanisované útvary a vyšší jednotky Sovětské armády v letech Veliké vlastenecké války získaly bohaté zkušenosti, které dovolily nalézt nejučelnější způsob jejich organizace, způsob boje a způsob, jak nejlépe jejich boj materiálně zabezpečit.

Tyto zkušenosti nás učí, že správná a bojové situaci odpovídající práce týlu mechanisované divise je jedním z rozhodujících činitelů, který podmiňuje úspěšnou bojovou činnost mechanisované divise, zabezpečuje její stálou bojeschopnost a zvětšuje dobu trvání její bojové činnosti.

Při organizaci a plánování materiálně technického zabezpečení mechanisované divise v útočném boji armádního sboru a prolomení taktické hloubky obrany nepřítele a při dalším rozvíjení úspěchu je třeba přihlížet k několika základním podmínkám, které mají vliv na práci jejího týlu. Jsou to:

- mechanisovaná divise jako rychlá vyšší jednotka vybavená mohutnou bojovou technikou, výzbrojí a velkým počtem různých druhů motorových vozidel spotřebuje v boji značné množství materiálních prostředků, zvláště munice, pohonných hmot a mazadel;
 - při úspěšném průběhu útočného boje se rychle zvětšuje vzdálenost bojujících sledů od zásobovacích zdrojů;
 - směr bojové činnosti mechanisované divise může být velmi podstatně změněn, a to i v průběhu jednoho dne boje;
 - mechanisované divisi druhého sledu armádního sboru se neurčuje samostatný týlový prostor. Týlové útvary, ústavy a součásti se rozmisťují ve vyhrazeném prostoru stanoveném týlovým rozkazem armádního sboru;
 - mechanisovaná divise jako druhý sled armádního sboru v útočném boji o prolomení taktické hloubky obrany nepřítele musí být připravena k zasazení v takové sestavě, aby mohla
 - vejít rychle do průlomu uskutečňovaného divisemi prvního sledu, zmocnit se z chodu pásma sborových záloh nepřítele a rozvinout tento úspěch do hloubky;
 - vyžaduje-li to situace, účastnit se boje o dokončení průlomu hlavního obranného pásma nepřítele a poté rozvinout úspěch do hloubky.
- Tyto skutečnosti vyžadují od řídicích týlových funkcionářů divise, aby
- byli stále pohotoví k manévru zásobami, týlovými součástmi, útvary a ústavami, přísunovými a odsunovými cestami;
 - při plánování materiálně technického zabezpečení a při řízení činnosti týlu neustále počítali
 - se značným a neustálým prodlužováním přísunových a odsunových cest;
 - se stálým nebezpečím, že nepřítel i poměrně nepatrnými silami může přerušit tyto cesty, odříznout tak týlové sledy od bojujících vojsk a zničit je. Toto nebezpečí hrozí

od operačních a jiných pohyblivých záloh nepřítele, od jeho jednotek ustupujících před frontou vševojskových vyšších jednotek, od ohnisek odporu, které MD obešla a ponechala je ve svém týlu, nebo v průběhu obklíčovacíh operací od vojsk nepřítele, snažících se probít se z obklíčení, po případě též současně od vojsk, která se snaží přijít obklíčené skupině na pomoc zvenčí. Pronikne-li mechanisovaná divise do větší hloubky nepřátelské obrany, bude nutno počítat i se zásahem nepřátelských vzdušných vsádků.

Jako jeden z mnohých příkladů z Veliké vlastenecké války možno uvést případ, kdy se týlové útvary genplk. tankových vojsk Katukova zúčastnily za 3 dny (od 3. do 6. března 1945) šesti bojových srážek se skupinami poražených a ustupujících německých fašistických vojsk, jejichž početní stavy se pohybovaly od 20 do 400 mužů.

Při organisování práce týlu mechanisované divise v útočném boji armádního sboru právě tak jako při její bojové činnosti nelze používat nějakého schématu; tu musí být v nejšířším měřítku uplatněna a rozvinuta tvůrčí iniciativa jak velitelů, tak i týlových funkcionářů.

2. Sestava týlu mechanisované divise v útočném boji

V přípravném období útočného boje armádního sboru jsou všechny týlové prostředky mechanisované divise a jejich útvarů rozmisťovány spolu se svými bojovými úvazy nebo v jejich blízkosti.

Při zasazení divise do boje se týlové prostředky útvarů a mechanisované divise dělí na dva sledy. Do prvního sledu jsou vřazeny dílenské a odsunové prostředky, zdravotnické prostředky, potřebné množství munice, PHM a p. Do druhého sledu týlu divise se vřazují ostatní týlové prostředky divise a útvarů, kterých není třeba v takové blízkosti bojujících sledů divise a které mohou být ponechány od nich ve větší vzdálenosti pod ochranou bojových sledů pěších vyšších jednotek.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je výhodné, aby se týlové součásti dělostřeleckého a minometného pluku mechanisované divise v útočném boji rozmisťovaly a přemisťovaly v jednom sledu, týlové součásti mechanisovaného a tankosamohybného pluku a mechanisované divise ve dvou sledech.

Sestava týlových útvarů (součástí) mechanisované divise při jejím zasazení do průlomů, a to buď k prolomení postavení divisních záloh nebo jejich vzetí z chodu, může být na př. tato:

- týlové sledy praporů (oddílů) postupují se svými prapory (oddíly) nebo se soustřeďují ve sledy, postupující na zadu útvarů (pluků);
- první a druhé týlové sledy útvarů (pluků) mechanisované divise postupují za hlavními silami svých útvarů (pluků); postupují-li po jedné ose 2 až 3 útvary, je možné sloučit jejich týlové sledy a zařadit je na zadu valných sil celého proudu. Může to být též v čele nebo i na zadu prvního sledu týlu mechanisované divise. Toto opatření značně usnadňuje jejich centralisované řízení náčelníkem týlu divise;
- první sled týlu mechanisované divise postupuje na zadu hlavních sil divise;
- druhý sled týlu divise a s ním též potřebná vozidla a týlové součásti útvarů (pluků), někdy na př. polní kuchyně, jestliže se nepočítá s delší dobou bojové činnosti divise, do průlomu ve vyčkávacím postavení, v prostoru divisních skladů, odkud se přemisťují posuny 30 až 50 km pod ochranou čelních sledů vojsk pěších vyšších jednotek podle pokynů náčelníka týlu mechanisované divise.

Při plánování zasazení mechanisované divise jako druhého sledu armádního sboru je třeba vždy počítat — jak vřede uvedeno — s možností, že divise bude podle vývoje situace použito, aby zesílila úder pěších divisí prvního sledu k rychlému dokončení průlomu postavení divisních záloh hlavního pásma obrany nepřítele nebo aby vešla bez průtahu do průlomu provedeného prvním sledem armádního sboru a udeřila v nejkratší době na pásmo sborových záloh nepřítele. Vzhledem k tomu a také proto, že v boji mechanisované

divise o dokončení průlomu hlavního pásma obrany využívá týlových zařízení pěších divisí prvního sledu armádního sboru, bude zpravidla výhodné volit sestavu týlu podle naznačeného způsobu.

V každém konkrétním případě však třeba volit složení a učlenění týlu do bojové sestavy mechanisované divise tak, aby odpovídalo stanovenému úkolu, všeobecné taktické situaci (možnost napadení skupinami nepřítel, které zůstaly v prostoru průlomu, protiútoky nepřátelských záloh, rychlost postupu pěších divisí, možnost zasazení ARS na téže směru jako mechanisovaná divise a využívání společných přísunových a odsunových cest a p.) a ostatním podmínkám (roční a denní doba, povětrnostní podmínky a p.). Kromě toho složení, sestava a umístění týlu musí zabezpečovat rychlé doplňování zásob, rychlou pomoc porouchaným bojovým i dopravním vozidlům, zdravotnickou pomoc raněným a nemocným, snadné velení a výhodné spojení.

V období činnosti mechanisované divise v hloubce nepřátelské obrany a při nebezpečí napadení nepřítelem se všechny týly soustřeďují do skupin podle útvarů a podle situace i v rámci celé divise a rozmisťují se, aniž omezují svou činnost, v prostorech nepřístupných tankům a blíže k vlastním bojujícím sledům.

Rozvíjí-li se mechanisovaná divise do útočné sestavy (na př. pro boj o pásmo sborových záloh nepřítel), je třeba se při tvoření sledů týlu řídit těmito základními ustanoveními:

- ve východišti útoku se týlové sledy přibližují co možná nejbliže k čáře dotyku;
- sledy týlu a týlové orgány musí být neustále připraveny k postupu za útočícími vojsky. Ve východišti útoku se člení týl mechanisované divise a jejich útvarů zpravidla takto:
- týly praporů se rozmisťují ve vzdálenosti 0,5 až 3 km od čelních jednotek (mimo dosah účinné puškové a kulometné palby);
- první sledy týlu pluků se rozmisťují ve vzdálenosti 3 až 5 km od čáry dotyku (mimo dosah účinné palby minometů);
- první sled týlu divise se rozvíjí ve vzdálenosti 5 až 10 km od čáry dotyku (mimo dosah účinné palby dělostřelectva);
- druhý sled divise se rozvíjí ve vzdálenosti 10 až 15 km od čáry dotyku. V daném případě na př. bude zpravidla ještě ve vyčkávacím postavení zaujatém před zahájením útoku armádního sboru.

Možné rozmístění týlu MD ve východišti armádního sboru k útoku a v okamžiku, kdy mechanisovaná divise je použitá k dokončení průlomu postavení divisních záloh nepřítel, je naznačen v připojeném schématu 2.

Přejde-li mechanisovaná divise po zlomení nepřátelského odporu do pronásledování, musí za hlavními silami následovat první sled týlu s nejnútnejšími zásobami munice, PHM a ostatního materiálu v množství podle předvídané spotřeby. Podle situace — a to může být dost často — bude nutné přidělit prvnímu sledu týlu k jeho přímé ochraně a obraně bojovou součást. Druhý sled týlu divise zůstává na místě pod ochranou pěších divisí a přemísťuje se kupředu podle pokynů náčelníka týlu mechanisované divise.

3. Plánování materiálního zabezpečení

Jedním z hlavních úkolů týlových funkcionářů při plánování materiálního zabezpečení mechanisované divise v útočném boji armádního sboru je stanovit především potřebu a způsoby přísunu hlavních druhů materiálu, t. j. munice, PHM a proviantního materiálu.

Při plánování zásobování materiálem je třeba vždy hodnotit,

- jak je mechanisovaná divise zabezpečena na celou dobu trvání útoku zásobami, které jsou jí k dispozici;
- jak je třeba tyto zásoby rozložit;
- zda stačí dopravní prostředky divise a jejich útvarů k provedení přísunu a plynulého doplňování spotřebovaného materiálu;

- jaké druhy zásob a v jakém množství je třeba vřadit do prvního sledu týlu divise;
- jakou zálohu materiálu a dopravních prostředků je třeba vytvořit;
- jakou určit normu denní spotřeby jednotlivých druhů materiálu při omezeném výdeji munice a PHM za předpokladu ztíženého nebo dočasně znemožněného přísunu.

Spotřeba munice

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že spotřeba munice v útočném boji mechanisované divise je velmi nerovnoměrná, a to nejen v jednotlivých dnech boje, ale i u jednotlivých útvarů divise. Rovněž tak, pokud jde o jednotlivé její druhy. Největší spotřebu lze předpokládat prvního dne, kdy může dojít k boji o dokončení průlomu postavení divisních záloh hlavního obranného pásma nepřítele. V tomto případě bude zpravidla největší spotřeba dělostřelecké a tankové munice, která může dosáhnout průměru 0,5—1 pp. Obdobně tomu může být v boji o prolomení druhého obranného pásma. V dalších dnech možno počítat s menší spotřebou munice.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války možno vzít jako střední normu předpokládané spotřeby:

- na první den boje při zasazení do průlomu:
do 0,5 pp pro ruční zbraně, do 1 pp tankové, dělostřelecké a minometné a do 0,75—1 pp raketometné munice;
- na jeden den usilovného boje v hloubce nepřátelské obrany 0,4—0,5 pp munice všech druhů;
- na jeden den méně usilovného boje v hloubce nepřátelské obrany do 0,25 pp munice všech druhů.

V každém konkrétním případě plánování spotřeby munice musí odpovídat rázu připravovaného boje, jeho hloubce a době trvání, konečným cílům boje, rázu možných úkolů zbraní a na místě ne posledním i stupni výcviku osádek bojových vozidel, hlavně střelců. Vždy však třeba pamatovat, že při plánování nutno vycházet z největší možné spotřeby a nikoli ze střední normy spotřeby.

K srovnání jako příklad uvedu spotřebu munice za boje I. a 5. tankové sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce:

Druh munice	1. tanková armáda v bogoduchovské operaci v době od 1. do 14. 8. 1943		5. tanková armáda v operaci severozápadně od Voroněže v době od 6. do 12. 7. 1942
	průměrně denně v pp	největší denní spotřeba v pp	průměrně denně v pp
pěchotní munice	0,01	není údajů	0,39
miny 82 mm	0,06	0,28	0,30
miny 120 mm	0,07	0,20	0,35
dělostřelecká munice:			
45 mm	0,012	0,05	není záznamu
76 mm	0,015	0,17	0,50
122 mm	0,07	0,40	—
152 mm	0,09	0,40	—
protiletadlová munice	0,10	0,40	0,70

Nadměrně nízký průměr denní spotřeby 1. tankové armády lze vysvětlit především vysokými trvalými ztrátami bojových prostředků (zbraní) během boje a tím, že při neměnní se výši palebných průměrů zbraní, které zůstaly, střelily municí přidělenou původně

zbráním během boje vyřazeným, aniž se zvyšovala celková spotřeba munice stanovená před zahájením operace.

Jiný příklad nám uvádí přehled spotřeby munice za útočných bojů n-ské mechanisované brigády západního frontu za období od 7. do 13. 7. 1942.

Druh munice	Spotřeba střeliva v pp			Poznámka
	Za celé období útoku (7 dní)	Největší za den	Střední za den (zaokrouhlená)	
Do pušek a kulometů	0,7	0,44	0,1	Spotřeba min byla přísně omezena
Do samopalů	2,2	0,6	0,3	
Do protitankových pušek	0,5	0,2	0,7	
Do protiletadlových kulometů	1,2	0,5	0,17	
Ruční granáty	0,7	0,2	0,1	
Do protitankových děl	0,4	1,0	0,34	
Do protiletadlových děl a kulometů	2,1	1,0	0,3	
Do malořážních tankových děl	0,8	0,5	0,11	
Do 76 mm tankových děl	1,4	0,75	0,2	
Do minometů 82 a 120 mm	1,5	1,0	0,21	

Spotřeba PHM

Při plánování spotřeby PHM je třeba vycházet z pravděpodobného pracovního zatížení motorových vozidel v celém období útočného boje i v jednotlivých jeho dnech.

Podle zkušeností Sovětské armády lze za střední normu pracovního zatížení bojových vozidel a traktorů vzít za den bojové činnosti 6 až 8 motohodin, t. j. spotřeba 0,6 až 0,8 dávky, u řadových vozidel denní výkon v kilometrech asi 25 až 30 km při spotřebě 0,1 dávky; u dopravních vozidel denní výkon 100 až 150 km při spotřebě 0,3 až 0,5 dávky PHM. Při tom je ovšem třeba vzít v úvahu příslušný opravný činitel, který na špatných, rozblácených cestách, v horském terénu, za bezcestí nebo při velmi nepříznivých povětrnostních podmínkách může dosáhnout hodnoty 1,25 až 2,0.

Při plánování potřeby a stanovení norem spotřeby PHM pro mechanisovanou divisi použitou v útočném boji armádního sboru možno počítat na první 4 dny boje spotřebu PHM asi jako v tab. na str. 71.

K tomu ovšem nutno připočítat spotřebu PHM pro přesun z vyčkávacího postavení divise na čáru rozvinutí a na čáru zasazení, která může dosáhnout 2–3 motohodin pro tanky a samohybná děla, t. j. 0,2 až 0,3 dávky a 0,1 dávky pro ostatní bojová vozidla.

Jako historický příklad uvádím:

Na podzim roku 1943 v útočných operacích řady sovětských armád, trvajících 15 až 20 dní, činila průměrná denní spotřeba nafty kolem 0,25 dávky, spotřeba benzínu pro bojová vozidla kolem 0,35 dávky a automobilního benzínu 0,5 až 0,6 dávky. Větší spotřeba benzínu pro bojová vozidla než spotřeba nafty se vysvětluje tím, že kroně tanků T-70 jím byly poháněny obrněné transportéry a auta cizích značek (ukořistěná vozidla). Spotřeba automobilního benzínu bývá vždy větší než jiných druhů pohonných hmot, protože jsou jím poháněna dopravní vozidla, která provádějí přísuny a mají proto největší denní výkon.

Skupina vozidel	Pracovní zatížení pro bojová vozidla a traktory v motohodinách (pro kolová vozidla v km)					Potřeba PHM (v dávkách) s opravným činitelem spotřeby 1,5	
	prvního dne při zasazení do útoč- ného boje	druhého a třetího dne	čtvrtého dne	celkem za 4 dny	průměr za den	na 1 den	na 4 dny
		při činnosti v hloubce nepřátelské obrany					
Bojová vozidla a traktory	10	8×2=16	6—8	32—34	8	0,75—1,2	3—4,8
Řadová vozidla	25—30	30×2=60	15—30	100—120	25—30	0,1—0,15	0,4—0,6
Všechna vozidla (průměrně)						0,3—0,5	1,5—2

Byly uvedeny normy průměrné denní spotřeby PHM za několikadenní období. V jednotlivých dnech však, zvláště na začátku útoku, kdy je počet vozidel schopných provozu větší, než tomu bývá na konci operace, může být denní spotřeba PHM ovšem značně vyšší než uvedené číslice. V přípravném období bude spotřeba větší, hlavně u kolových vozidel.

Jak se může spotřeba PHM u mechanisovaných a tankových vojsk během boje za různých podmínek měnit, o tom svědčí tyto další příklady z Veliké vlastenecké války, i když opět jde o boje tankových armád.

Název jednotky a operace	Spotřeba v dávkách					
	nafty		KB-70		automobilního benzinu	
	za celé období	průměrně denně	za celé období	průměrně denně	za celé období	průměrně denně
1. tanková armáda v období bogoduchovské operace od 1. 8. do 14. 8. 1943	2,38	0,17	5,20	0,37	6,60	0,47
2. tanková armáda v orelské operaci od 16. 7. do 1. 8. 1943	3,50	0,20	5,40	0,32	5,60	0,33
5. tanková armáda v ope- raci sz. od Voroněže od 1. do 17. 7. 1942	1,40	0,20	2,80	0,40	2,50	0,35

Větší spotřeba KB-70 5. tankovou armádou je odůvodňována nedostatečným přísunem automobilního benzinu. Vzhledem k tomu muselo být používáno KB-70 s přídavkem petroleje. Je možné, že ze stejného důvodu byla poměrně vyšší spotřeba KB-70 i u ostatních tankových armád.

Rozmach operace 1. tankové armády a její tempo byly značně vyšší než u 2. tankové armády, z čehož vyplývá i vyšší průměrná spotřeba automobilního benzinu.

Všimněme si však také, jak se měnila váha dávky pohonných hmot 1. tankové armády:

Ke dni	Celkem tun	Podle druhů PHM (v tunách)		
		nafty	KB-70	automobilního benzinu
1. 8. 1943	433	195	48	190
14. 8. 1943	288, t. j. méně o 35%	50, t. j. méně o 76%	38, t. j. méně o 20%	200 ¹⁾

Poznámka.

1. Zvýšení dávky nastalo při příchodu nových posilových útvarů k tankové armádě. Průměrné snížení dávky pohonných hmot dosahuje 30 až 35%, t. j. jedné třetiny, při čemž toto snížení je nejvyšší u nafty, t. j. pohonných hmot bojových vozidel, a to následkem jejich trvalých ztrát.

Potřeba olejů na základě válečných zkušeností činila průměrně:

u bojových vozidel	15%	váhy základních pohonných hmot, t. j. paliva.
u ostatních vozidel	5%	

Spotřeba proviantního materiálu

Spotřebu proviantního materiálu lze při plánování vyjádřit spotřebou 1 denní dávky na den a muže. Prakticky to bude vyžadovat, aby mechanisovaná divise měla v den zasazení do útočného boje 1 až 3 denní dávky nad pohyblivé zásoby, z nichž nejméně 1 až 3 (konservy, suché produkty) budou uloženy v bojových vozidlech, kde se jimi tak zvýší počet dávek nedotknutelnou dávkou na 2 až 4. Toto opatření nabývá zvlášť velkého významu u bojových vozidel útvarů a součástí určených k pronásledování.

Jakmile je určeno nadřízeným velitelem množství jednotlivých druhů zásob, které jsou mechanisované divisi na jednotlivé dny nebo na celou dobu plnění úkolu stanoveny, a způsob jejich přísunu, je třeba rozhodnout, kde je uložit, aby byla na nejmenší možnou míru zkrácena délka přísunu během boje. Podle zkušeností je výhodné uložit přidělené zásoby (které jsou nad pohyblivé zásoby a které není nařízeno vzít do bojových vozidel a na dopravní prostředky) na zemi, v divisních skladech, zřízených zpravidla v prostoru vyčkávacího postavení mechanisované divise, ve vzdálenosti 10 až 15 km od čáry dotyku.

Průměrné množství zásob složených na zemi v divisních skladech v okamžiku zasazení divise do útočného boje má zabezpečit divisi na 1 až 3 dny boje, nejméně však na dobu předvídanou k prolomení taktické hloubky obrany nepřítele. Netvoříme nadměrné zásoby na zemi, aby část jich nezůstala zbytečně nespotřebována, a to proto, že divise může postoupit značně kupředu nebo může být přesunuta na jiný směr.

Lze to odůvodnit tím, že se při průměrném denním postupu o 25 až 35 km divise vzdálí během 2 až 3 dnů o 75 až 100 km, což je krajní vzdálenost k provedení jednoho koloběhu za 24 hodin.

Ke zmenšení množství zásob složených na zemi v divisních skladech anebo k jejich rychlému vyvezení mohou být učiněna tato opatření:

- zvýšení zásob na dopravních prostředcích (útvarů i divisního automobilního praporu),
- uložení částí zásob na ostatních vozidlech, není-li tím snížena jejich použitelnost k plnění vlastních úkolů.

K udržení úplných pohyblivých zásob hlavních druhů materiálu do zahájení boje, a tak k menší závislosti na přísunu v prvním období boje nebo později ve větší hloubce nepřátelské obrany, je výhodné provést tato opatření:

- naplnit PHM všechny volné sudy, baňky, cisterny a p., a umístit je na nákladních autech;
- na bojových vozidlech upevnit zvenčí nádoby s PHM, z nichž se po dosažení prostorů východiště útoku doplní nádrže bojových vozidel; tam tyto záložní nádoby musí být z tanků odstraněny;
- zvýšit úměrně zásobu munice v tancích a u děl; k nakládání většího počtu munice do tanků se však přikračovalo podle zkušeností sovětských tankistů jen výjimečně, neboť to zpravidla ztěžovalo práci obsluhy tanků uvnitř a mnohdy mělo za následek i větší jejich bojové ztráty. Na př. v tanku T-34 se vezlo nejvýše 1,25 pp munice.

Tanky a samohybná děla součástí (útvary) určených během boje k pronásledování musí mít v okamžiku zahájení pronásledování úplné pohyblivé zásoby, nejméně však zásobu PHM na 5 motohodin a 0,5 pp munice.

Dovolí-li to situace, přidělují se k pronásledování útvary a součásti, které spotřebovaly nejméně munice a PHM. Pro jejich materiálně technické zabezpečení lze odebrat zásoby a prostředky od součástí, které budou v druhém sledu v záloze. Je-li spotřeba munice a PHM velká a je-li potřeba organisovat jejich doplnění, jsou útvary určené k pronásledování zásobovány vším potřebným přednostně. V tom případě má hlavní význam rychlost při doplňování zásob, protože by se nepříteli mohlo podařit ustoupit na novou obrannou čáru a organisovat tam odpor, což nelze připustit.

K rychlému doplnění zásob útvarům určeným k pronásledování mohou být provedena tato opatření:

- doplnění munice a PHM převzetím zásob od útvarů, které se nezúčastní pronásledování nebo které se posunují v druhém sledu;
- doplnění PHM z barelů a baněk vezených na vozidlech;
- výměna prázdných kulometných zásobníků za zásobníky již předem naplněné.

Předvídáje možnost přechodu k pronásledování musí náčelník týlu divise v součinnosti s náčelníkem dělostřeleckého zásobování a zástupcem velitele pro technické věci včas předstoupnout dopravní vozidla se zásobami munice a PHM.

4. Organisace přísunu

Náčelník mechanisované divise organisuje v útočném boji přísun materiálních prostředků a potřeb využitím předepsaných dopravních prostředků divisního automobilního praporu a dopravních prostředků podřízených útvarů (součástí).

Pohyblivé zásoby a materiál přidělený nad tyto zásoby se rozmisťuje v příslušných plukovních a divisních skladech uložením na zemi. Divisní sklady se nemají vzdálit od čáry čelních bojových sledů na větší vzdálenost než 30 až 50 km. Jejich vzdálenost od zásobovací stanice (předsunutých oddělení armádních skladů) nemá přesahovat 50 až 75 km.

Posilové prostředky mechanisované divise si odebírají při vzdálenosti do 75 až 100 km od zásobovací stanice (předsunutých oddělení armádních skladů) přidělené zásoby vlastními prostředky.

Při větších vzdálenostech, než jak je tu uvedeno, bývají dopravní prostředky mechanisované divise zesilovány podle množství přisunovaných zásob buď na rozkaz velitele armádního sboru dopravními prostředky pěších divisí, není-li tam těchto prostředků plně využito, anebo dopravními prostředky armády.

Během boje činí zpravidla větší obtíže při přísunu a doplňování zásob doplňování munice u tankosamohybného pluku než u mechanisovaných a dělostřeleckých pluků, kde se tento úkon může provést bez zastavení palby. Tanky k tomu účelu musí dočasně přerušit boj. Jeden palebný průměr munice v tanku podle zkušeností z Veliké vlastenecké války

stačí zpravidla na jeden den boje. Byly však časté případy střetnutí se silným nepřítelem, kdy spotřeba dosáhla, a to hlavně u malých součástí, výše i dvou palebných průměrů za den.

Proto je nutno předem dobře rozmyslet a organisovat zásobování tankovou municí během boje. Je-li nutno doplnit municí v tancích během boje na postupných předvídaných shromaždištích (záměnných shromaždištích), předsunou se tam včas vozidla s municí. Jindy zůstávají tanky na bojišti za nejbližšími úkryty a vozidla s municí se vysílají až k nim.

Pro takové případy je třeba vozidla s municí včas včlenit do sestavy prvního sledu týlu (k dílensko-vyprošťovací skupině) a předsunout je pak k tankům na pokyn z technické pozorovatelné pluku podle rozhodnutí velitele.

K rychlému zásobování tanků municí je třeba, aby na dopravních prostředcích byla munice všech druhů, potřebných pro tank, t. j. munice dělostřelecká, kulometná, do samopalů, pistolí, signální a ruční granáty.

Přísun teplé stravy se provádí se setměním. Kuchyně se z prostoru hospodářských výdejen rozmístěných zpravidla v prostoru prvního sledu týlu pluků tak, aby dýmem neprozradily své i jejich umístění, přisunují do prostoru rotních muničních výdejen. Není-li možné provést zásobování teplou stravou péčí hospodářských výdejen, připravují si příslušníci součástí teplou stravu samostatně z předem vydaných suchých produktů.

K zabezpečení plynulého přísunu je třeba vyhradit mechanisované divise jednu samostatnou výkonnou přísunovou a odsunovou osu. Má-li armádní sbor ve svém útočném pásmu jen jednu takovou silnici, určuje náčelník týlu sboru pořadí pro její využití dopravními prostředky vyšších jednotek a útvarů sboru centralisovaně, a to zpravidla se zvláštním zřetelem ve prospěch mechanisované divise.

Bojuje-li mechanisovaná divise v terénu bez cest a kde je možné použít jen terénních vozidel, organisují se k provádění přísunu skupiny vozidel tohoto typu nebo traktorů, a to buď z vlastního počtu nebo péčí nadřízeného. V takových případech nutno počítat se značně menším denním výkonem vozidel a na druhé straně se značně vyšší spotřebou PHM (1,5krát až 2krát).

Důležitou otázkou při organisování přísunu je regulování pohybu dopravních vozidel posilových prostředků, které jak bylo naznačeno, zpravidla posílají svá prázdná vozidla přímo na zásobovací stanici (předsunutá oddělení armádních skladů). Je účelné usměrňovat dopravní prostředky těchto útvarů přes prostor divisních skladů, a tak je zapojovat do proudů (sledů) prázdných vozidel odesílaných divisi rovněž na zásobovací stanici (předsunutá oddělení armádních skladů).

Pronikne-li mechanisovaná divise do větší hloubky nepřátelské obrany a prodlouží-li se přísunové cesty, je třeba automobilní přísunové (a odsunové) proudy (sledy) aut dobře chránit. Bojové zabezpečení přísunu obsahuje bojové zajištění přísunových a odsunových cest a ochranu transportů.

Je třeba si uvědomit, že přísunové a odsunové cesty do hloubky proniklých mechanisovaných a tankových vojsk, jsou vystaveny nejen útokům pozemních rychlých jednotek nepřítel, nýbrž i útokům nepřátelských součástí ustupujících před frontou pěších jednotek nebo bránících se dosud v ohniscích odporu, které bojové součásti mechanisované divise obešly, a konečně také i možným útokům skupin vzdušných výsadků. Jako příklad z Veliké vlastenecké války uvádím shození německého vzdušného výsadku 23. 2. 1942 v Maksari z 15 letounů, který přerušil na značnou dobu přísunovou a odsunovou cestu 26. tankového sboru.

Na úsecích, blízkých prostoru umístění a bojové činnosti divise, zabezpečuje si divise přísunové cesty vlastními prostředky.

V některých případech může být zabezpečení komunikací organisováno armádním sborem anebo armádou (postupují-li za mechanisovanou divisi další rychlé jednotky, jako na příklad ARS). Válečné zkušenosti Sovětské armády nám ukazují čtyři základní možné způsoby:

a) Vysunutí rychlých oddílů z různých druhů vojsk na ohrožené křídlo.

V armádním operačním měřítku bylo tohoto způsobu použito při operaci 5. tankové armády, kdy 8. mechanisovaný sbor s východem na řeku Čir dostal za úkol zajistit komunikace proti západu a jihozápadu.

b) Na přísunových cestách se ponechávají menší posádky tam, kde by nepřítel mohl přerušit komunikace. Tyto posádky mohou na př. být zesíleny soustředěnými tam porouchanými bojovými vozidly s nepoškozenými zbraněmi.

c) Na ohrožených úsecích hlídají rychlé oddíly tanků s motorisovanou pěchotou nebo výsadky samopalníků. Tohoto způsobu bylo na př. úspěšně použito 17. tankovým sborem v prostoru osady Vološino v donské oblasti.

d) Na ohroženém křídle (směru) se zřizuje pevná ochrana, nedovolující nepříteli udeřit na přísunové cesty a týly.

V době po zasazení mechanisované divise a při jejím postupu do hloubky nepřátelské obrany budou do jisté míry plnit ochranu přísunových a odsunových cest proti ohrožení nepřítelem předsunuté oddíly pěších divisi, které svým postupem zabezpečují boky mechanisované divise.

Podaří-li se nepříteli přes všechna opatření dočasně přísunové cesty přerušit, stává se úplně přirozeným způsobem dopravy zásob vzdušná doprava. Vyžaduje však značného množství letounů, a to jak pro dopravu zásob, tak i pro bojové zajištění dopravních letounů (ochrana stíhacími letouny, boj s nepřátelským letectvem, ve vzduchu na jeho letištích, hlídkování nad místem přistávání nebo shazování zásob).

Hromadný přísun zásob vzduchem se provádí zpravidla jen tehdy, když se mechanisovaná divise značně vzdálila od pěších vyšších jednotek armádního sboru, když není možné včas obnovit pozemní přísun a když pohyblivé zásoby byly ve značné míře již spotřebovány.

Přísun vzduchem se organizuje a provádí prostředky velitelství frontu (armády, má-li přidělené dopravní letectvo).

Podle rozsahu plánovaného denního přísunu a skutečné spotřeby se pro mechanisovanou divisi — podle zkušeností Sovětské armády — průměrně počítalo s přísunem: 0,5 pp munice, 0,5 dávky PHM, 1 denní dávka proviantu v celkové váze denní potřeby zásob asi 400 t. Vezmeme-li na př. střední únosnost dopravního letounu 2 t, je k dopravení uvedených nákladů zapotřebí 135 letů těžkých bombardérů nebo 200 letů dopravních letounů.

K bojovému zabezpečení dopravních letounů je potřeba přibližně stejného počtu letů bojového letectva.

5. Technické zabezpečení

Úkolem technického zabezpečení mechanisované divise v přípravném období útočné operace je

- provést technické ošetření, t. j. technické prohlídky, zásobování municí, pohonnými hmotami a mazadly a vodou (v součinnosti s náčelníkem týlu a náčelníkem dělostřeleckého zásobování);
- s urychlením opravit poškozená vozidla, a to nejdříve vozidla bojová, a z nich ta, která vyžadují nejmenší opravy;
- organizovat a provést technický odsun poškozených vozidel, které nelze vlastními prostředky opravit, do shromaždiště porouchaných vozidel nadřazeného;
- doplnit na normu záložní díly, součástky, materiál a nářadí na opravy vozidel během boje;
- přezkoušet a zabezpečit spolehlivost výkonu odsunových prostředků (traktorů, vyprošťovacích tanků) a doplnit potřebné pomůcky pro vyprošťování (lana, řetězy a p.);

- sestavit plán technického zabezpečení, který je součástí plánu materiálně technického zabezpečení a který zpravidla řeší tyto hlavní otázky:
 - a) pro přesun:
 - poučení osádek před přesunem;
 - přípravu bojových vozidel k přesunu;
 - stanovení průzkumu a vyhodnocení osy přesunu;
 - organizaci služby technického zabezpečení proudů (sledů);
 - organizaci shromaždiště porouchaných vozidel;
 - ošetřování bojových vozidel při zastávkách;
 - ošetřování bojových vozidel v prostoru soustředění (vyčkávacím);
 - b) pro vlastní boj:
 - technickou přípravu bojových a dopravních vozidel ve vyčkávacím postavení;
 - soustředění potřebného materiálu;
 - organizace a vybavení technických pozorovatelů a spojení s nimi;
 - organizaci zásobování bojových vozidel PHM a municí (v součinnosti s náčelníkem dělostřeleckého zásobování s náčelníkem týlu) během boje;
 - rozsah a způsob technické pomoci bojovým vozidlům během boje;
 - organizaci vyprošťování a odsun porouchaných tanků z bojiště, jejich opravu a zásobování tankovým materiálem;
 - rozmístění důstojníků tankové technické služby v boji;
 - rozsah a způsob ošetřování bojových vozidel v prostoru shromaždiště;
 - rozbor s osádkami o využití zkušeností z předcházejících bojů pro boj nastávající.

Díky včasnému a přesnému splnění těchto základních opatření, nezbytných k dosažení a udržení neustálé bojové pohotovosti a prováděných v nejtěsnější součinnosti s náčelníkem týlu, služba technického zabezpečení sovětských mechanisovaných a tankových vojsk ve Veliké vlastenecké válce úspěšně splnila svůj úkol a rychle vracela poškozená vozidla po jejich opravě a doplnění potřebnými zásabami útvarům.

Při útočné činnosti mechanisované divise vyznačují se odsuny a opravy porouchaných bojových vozidel řadou zvláštností.

Všechna vozidla vyžadující běžné opravy jsou v době zasazení mechanisované divise do útočného boje a při jejím postupu prostorem taktické hloubky nepřátelské obrany opravována okamžitě jejich osádkami a pojezdovými dílenskými součástmi (praporů, oddílů) nebo dílenskými skupinami útvarů k nim vyslanými. Není-li možno je těmito prostředky opravit na místě poruchy nebo v plukovních shromaždištích porouchaných vozidel, připraví je k odsunu do shromaždiště porouchaných vozidel divise.

Zástupci velitele pro technické věci (velitele divise, pluku, praporu), aby získali hlášení o porouchaných tancích, organizují pozorování bojiště z pohyblivé technické pozorovatelnosti. Na technickou pozorovatelnost pluku se zpravidla určuje jeden důstojník technické tankové služby, 2 pozorovatelé z poddůstojníků a spojky. V prostoru technické pozorovatelnosti praporu jsou na začátku boje také zástupci velitelů rot pro technické věci. Během boje se technické pozorovatelnosti přemísťují za bojovými sledy tanků posuny tak, aby zabezpečily nepřetržitě pozorování bojiště. Je-li toho třeba (členitý terén, široké pásmo činnosti a špatné pozorovací podmínky), mohou být organizovány též technické pozorovatelnosti u rot.

Na základě hlášení o porouchaných vozidlech, přijatých z technických pozorovatelů praporů (rot), vydá zástupce velitele pluku pro technické věci pokyny náčelníku dílenskovo-vyprošťovací skupiny pro vyslání prostředků k poskytnutí pomoci porouchaným vozidlům.

Dílensko-vyprošťovací skupinu tvoří dílna typu A s traktory a zdravotnickým autem. Rozmísťuje se se zahájením útoku tanků co nejbližší technické pozorovatelnosti pluku.

Jsou-li přístupy k poškozeným tankům postřelovány nepřítelem a nelze-li proto k nim přijet s vyprošťovacími a dílenskými prostředky, vysílají se dílenská skupiny k těmto bojovým vozidlům pěšky. Je-li třeba, je jejich práce na bojišti kryta palbou pěchoty a dělostřelectva, podporujícími tanky.

Tanky, které nelze opravit na místě poruchy (poškození), odsunují se do nejbližšího skrytu, vhodného pro provedení opravy nebo do shromaždiště porouchaných vozidel pluku. Je-li poškozený tank pod dělostřeleckou a kulometnou palbou nepřítele, použije se k jeho odsunu z bojiště do nejbližšího skrytu pojízdného, avšak boje neschopného tanku. Použit bojeschopných tanků k odsunu porouchaných tanků během boje není dovoleno. Porouchaná vozidla se z nejbližších skrytů odsunují do shromaždiště porouchaných vozidel (SPV) traktory.

V útočném boji musí orgány tankové technické služby věnovat největší pozornost hlavně opravám bojových vozidel (tanků, samohybných děl, vozidel dopravního sledu). K jejich opravě musí být všechny prostředky pluků podle potřeby zesíleny pracovními silami tankových a automobilních dílen divise a také z počtu osádek vozidel, která se stala na delší dobu nepojízdnými.

SPV pluků se rozvíjí před začátkem útoku v prostoru prvního sledu týlu pluku mimo dosah kulometné a minometné palby, co možná nejbližší k čáře dotyku, aby tak byla na nejmenší míru zmenšena hloubka technického odsunu. Ve středně členitém terénu to nebývá ve větší vzdálenosti než 3 až 5 km od čáry fronty. Podle situace mohou být všechna anebo jen u některého pluku sloučena se SPV divise.

Střední opravy vozidel provádějí divisi tankové a divisi automobilní dílny, které k tomu účelu rozvíjí divisi SPV.

První místo SPV mechanisované divise se se zahájením útočného boje armádního sboru zpravidla rozvíjí v hloubce 5 až 6 km od čáry fronty v prostoru rozmístění prvního sledu týlu divise, t. j. zpravidla ještě pod ochranou pěších divisi armádního sboru.

Jakmile bojová sestava divise postoupí o 4 až 5 km vpřed, je zpravidla účelné pro zkrácení hloubky technického odsunu přemístit divisi SPV dopředu na vzdálenost 3 až 5 km od prvního místa rozvinutí. Rozvine se zpravidla v prostoru nahromadění největšího počtu porouchaných vozidel, která mají být opravena prostředky divise.

Do nového místa SPV se z počátku přemísťuje ta část prostředků z původního SPV (čís. 1), která skončila opravy. Po skončení všech zbývajících oprav se přemísťují do SPV čís. 2 všechny dílenské prostředky. Nahromadila-li se v jednotlivých SPV velká množství vozidel a dílenské prostředky divise by se jejich opravami příliš opoždily za bojujícími sledy, přebírá tato vozidla nadřízený orgán (armádní SPV).

Opravy mohou být též prováděny v prostorech shromaždiště, noclehu, denního odpočinku nebo velkých zastávek divise (útvárů). Rozsah oprav v každém jednotlivém případě určuje na návrh svého zástupce pro technické věci velitel divise.

Z vozidel, která nelze vzhledem taktické situaci anebo z technických příčin odsunout, odeberou se zbraně, důležitá technická zařízení, munice a PHM. Vozidla se pak ponechávají v úkrytu nebo se znehodnotí, aby jich nemohlo být použito k žádnému účelu nepřítelem postupujícím před hlavními silami pěších vyšších jednotek.

Při rychlém postupu v hloubce nepřátelské obrany, kdy hlavní části sil mechanisované divise a jejich útvary postupují v prouděch (sledech) po cestách, je nutné okamžitě se zahájením postupu organisovat technické zabezpečení těchto proudů (sledů), aby mohla být poskytnuta účinná technická pomoc osádkám po celé délce osy přesunu. K tomu účelu jsou organisovány technické uzavírací hlídky útvárů a divise.

Technické uzavírací hlídky jsou složeny z dílenských, vyprošťovacích a zdravotnických prostředků a z potřebné zásoby PHM; pohybují se na zadu proudů (sledů) svých útvárů (divise).

Do technické uzavírací hlídky proudů každé osy postupu divise jsou zařazeny dílenské prostředky pro opravu bojových vozidel, pro opravu kolových vozidel traktory nebo vyprošťovací tanky, 1 až 2 zdravotnická vozidla s lékařem k poskytnutí lékařské pomoci a k provedení odsunu raněných a vozidla s PHM (1–2 auta). Technická uzavírací hlídka divise se pohybuje na zadu hlavních sil divise nebo v čele sestavy prvního sledu týlu divise. Velitelem je třeba vždy určit zkušeného důstojníka tankové technické služby.

Za jejich včasné organisování, vybavení potřebnými součástmi, personálem a zásobami je odpověden zástupce velitele pro technické věci a náčelník týlu.

Úkoly technické pomoci, poskytované technickými uzavíracími hlídkami, jsou

a) u praporů:

- poskytnout technickou pomoc osádkám a vydat potřebné součástky na opravu;
- opravit na místě bojová vozidla, jejichž oprava nevyžaduje doby delší než dvě hodiny;

b) u pluků:

- opravit bojová vozidla, jejichž oprava nevyžaduje doby delší než dvě až čtyři hodiny;
- odsunout bojová vozidla, která vyžadují opravu delší než čtyři hodiny, na SPV divise;
- odesílat bojová vozidla, která se během přesunu opozdila, k příslušným útvarům (součástem).

Nejzazší dobu pro opravu prostředky technických uzavíracích hlídek určuje velitel divise.

SPV mechanisované divise se zřizuje na vhodných křižovatkách cest ve vzdálenosti 20 až 30 km jedno od druhého.

Vozidla, která nelze opravit do doby odchodu jednotek z místa zastávky (shromaždiště atd.), možno ponechat k dokončení oprav na místě, ale jen pod spolehlivou ochranou bojových součástí. K zesílení ochrany a obrany lze s výhodou použít zbraní opravovaných vozidel.

6. Regulace dopravy

Průběh Veliké vlastenecké války jasně prokázal, že u tankových a mechanisovaných vojsk, která jsou vysoce manévrovým bojovým prostředkem, tvoří téměř 70 až 75% veškeré jejich bojové činnosti — pohyb (přesuny).

Zabezpečit jim na cestách plánovitý a plynulý pohyb, ať již jde o jejich proudy, sledy i jednotlivá bojová nebo dopravní vozidla, a udržet přísnou dopravní kázeň na osách přesunu i přísunu, to je úkolem regulačních součástí, které jsou organizačně ve svazku těchto jednotek anebo které jsou k tomu účelu podle potřeby jejich štáby vytvořeny.

Organisace regulace dopravy u nich závisí na podmínkách, za kterých se přesuny nebo doprava (přísuny, odsuny) provádějí.

Jestliže se na př. osy přesunu mechanisované divise (přísunové, odsunové osy) shodují s hlavní osou silničního úseku armády, provádějí regulaci dopravy jednotky, obsluhující danou osu (silniční provozní prapor, rota).

Je-li třeba, určí velitel mechanisované divise těmito orgánům na pomoc vlastní regulační orgány, a to v rozsahu potřebném ke správnému a rychlému provedení přesunu.

Jestliže se pochodová osa (přísunová a odsunová cesta) neshoduje s hlavní osou silničního úseku armády a přesun mechanisované divise je prováděn po ose, která není regulačními orgány armády obsluhována, organisuje regulaci dopravy velitel mechanisované divise vlastními prostředky.

Je-li mechanisované divise použito ve svazku armádního sboru a koná-li přesun po cestách v prostoru vojskového týlu (při zasazení do průlomu), je regulace jejího pohybu na cestách organisována velitelem divise využitím vlastních prostředků nebo regulačních prostředků divisi prvního sledu podle nařízení velitele armádního sboru.

Konkrétní vyřízení všech otázek, které souvisí se zabezpečením plynulého pohybu na vyhrazených osách přesunu (přísunu a odsunu), provádí štáb mechanisované divise a organizačně plánovací oddělení týlu divise v nejtěsnější součinnosti se štábem (štábem týlu) armádního sboru a té vyšší jednotky, v jejímž prostoru je divise zasazena k plnění svého úkolu.

Je potom věcí operačního oddělení a jeho součinnosti s týlem mechanisované divise,

aby stanovil potřebný počet orgánů k zabezpečení plynulého pohybu všech útvarů a součástí mechanisované divise tak, jak toho situace vyžaduje, a přesně jim stanovil úkoly.

Hlavním úkolem regulačních orgánů divise je

- průzkum a vytyčení osy pochodu,
 - doprovod proudů (sledů),
 - organizace seřazování proudů (sledů),
 - přísné dodržování dopravní kázně na osách přesunu (přisunu, odsunu).
- Štáb mechanisované divise, vysílající vlastní regulační orgány nebo využívající regulačních orgánů jiných velitelství (armády, divisi prvního sledu a p.), je povinen vydat regulačním orgánům jasný rozkaz (pokyny), v němž je zpravidla třeba uvést
- vlastní situaci a v potřebném rozsahu úkol mechanisované divise,
 - osy přesunu,
 - náčelníky regulačních úseků,
 - lhůtu, kdy má být regulace připravena,
 - jaké útvary a součásti vlastní i posilové, kdy a v jakém pořadí se budou po dané ose pohybovat (nejlépe vydat jim výpisy z grafikonu přesunu),
 - místa malých a velkých zastávek,
 - kterým úsekům (místům) osy přesunu je třeba věnovat zvýšenou pozornost,
 - jak a kde bude organizována protiletecká obrana proudů (sledů),
 - jak naložit s porouchanými vozidly,
 - pořadí ukončení jejich činnosti nebo jejího omezení a připojení se regulačních orgánů k jednotce,
 - velitelské stanoviště a stanoviště druhého sledu štábu divise.

Při přesunu mechanisované divise bez ochrany vojsk zpředu (při zasazení mechanisované divise do průlomu jako druhého sledu armádního sboru) provádí se průzkum a vytyčování os přesunu pod ochranou taktického průzkumu nebo zvlášť určeného zajištění. Provádí to regulační uvolňovací oddíl (RUO) vytvořený z prostředků divise.

Regulace při boji mechanisované divise v hloubce nepřátelské obrany se provádí hlavně pohyblivými regulačními orgány, které zabezpečují vytyčení os přesunu (přisunu a odsunu) postupným přemísťováním se od čáry k čáře a organizováním opatření k vlastní ochraně.

Pro nemožnost provést předem průzkum cest seznamují se regulační orgány s osami přesunu jejich studiemi na mapě, studiemi výsledků leteckého průzkumu, údajů válečných zajatců nebo zpráv od sympatisujícího místního obyvatelstva.

Jakmile projdou součástí týlového zabezpečení proudů, regulační hlídky se ihned stahují, při čemž nutno bezpodmínečně odstranit všechny stopy vytyčení os přesunu (ukazatele, nápisy, značky). Podle situace je výhodné, jak to potvrzují zkušenosti z Veliké vlastenecké války, organizovat ihned klamné vytyčení os přesunu.

K zabezpečení rychlého vytyčení směru nové osy přesunu, na níž je možné přejít jen na rozkaz štábu nadřízené vyšší jednotky (armádního sboru, armády), je třeba mít vždy připravenou určitou zálohu regulačních orgánů na autech a motocyklech. Těch je možné použít jako pohyblivých regulačních hlídek ke stálému dozoru během pohybu proudů (sledů) a ke spojení náčelníka úseku s regulačními stanicemi a hlídkami.

K plynulému seřazení proudů (sledů) mechanisované divise na osy přesunu stavějí se podle rozkazu štábu divise regulační hlídky zpravidla

- ve východištích proudů (sledů),
- na křižovatkách cest,
- v místech, kde se k útvarům připojují součásti přidáné k nim po dobu přesunu nebo k provedení bojového úkolu,
- u výjezdu na úsek osy přesunu, na kterém se provádí seřazení proudů.

Podle stejných zásad, jak je výše uvedeno pro regulaci pohybu na osách přesunu, je organizována regulace na přisunových a odsunových cestách mechanisované divise náčelníkem týlu mechanisované divise pro potřeby týlu.

- Regulační hlídky pro potřebu týlu se stavějí podle skutečné potřeby a celkové situace
- u vyčkávacích míst před vjezdem do prostoru divisních skladů,
 - u nákladacích ramp divisních skladů,
 - před vjezdem vozidel do prostoru vykládacích stanic,
 - na úzkých místech přísnových a odsunových cest a na důležitých jejich křižovatkách,
 - u vjezdu do osad a výjezdu z nich,
 - na místech vykládání (překládání) materiálu,
 - u shromaždišť lehce raněných,
 - u shromaždišť porouchaných vozidel.

Aby však regulační orgány divise mohly svůj nadmíru důležitý úkol splnit, je třeba je podporovat v plnění jejich povinností všestrannou a stálou pomocí velitelů všech stupňů a jejich neustálou pohotovostí zničit nepřítele, který by mohl ohrozit jejich činnost.

7. Řízení týlu

Význam dobře promyšlené organisace týlu ke splnění úkolu mechanisované divise, použité v útočném boji armádního sboru, je nesporný, neboť zabezpečuje dobu trvání, hloubku a rychlost jejich bojových akcí.

Základ k organisaci materiálně technického zabezpečení a k řízení týlu mechanisované divise je položen již v přípravném období útočné operace.

Během boje záleží řízení týlu hlavně v manévrování zásobami a prostředky, t. j. v způsobení organisace a práce týlu měnící se situaci.

Řízení týlu mechanisované divise záleží

- v přijetí rozhodnutí pro materiálně technické zabezpečení velitelem mechanisované divise;
- ve vypracování a vydání rozkazů a pokynů pro jeho plnění příslušnými orgány;
- v organisaci součinnosti mezi službami mechanisované divise a také s řídicími týlovými orgány vševojskových pěších vyšších jednotek armádního sboru, působících v pásmu, kde mechanisované divise bude použito v útočném boji;
- v organisaci součinnosti týlu se štábem divise, s veliteli (náčelníky) druhů vojsk a v zabezpečení nepřetržitého vzájemného informování a spojení mezi štábem, týlem a orgány technického zabezpečení;
- v kontrole práce týlu;
- v manévru zásobami a ostatními prostředky týlu během boje.

Velitel mechanisované divise ve svém rozhodnutí stanoví úkoly pro materiálně technické zabezpečení útočného boje na podkladě osobního zhodnocení situace a na podkladě informačních zpráv a návrhů, které mu předkládají náčelník týlu a zástupce pro technické věci.

Velitel divise při hodnocení nepřítele (pozemního i vzdušného) zjišťuje, v kterých úsecích, z kterých směrů a s jakými silami může nepřítel ohrožovat komunikace divise, možnosti palby nepřátelského dělostřelectva na sledy týlu divise při jejich průchodu posledním postavením nepřátelské obrany, možné ztráty osob i materiálu a předpokládané prostory těchto ztrát.

Při hodnocení úkolu a vlastních vojsk musí velitel divise určit předpokládanou spotřebu hlavních druhů materiálu (munice, pohonných hmot a mazadel), použití motorových vozidel v různých údobích boje, ujasnit si celkový stupeň zabezpečení svých vojsk, stav materiálu a dopravních prostředků, a zjistit, čeho se nedostává ke splnění příštího úkolu a jak přivést zabezpečení divise do stavu umožňujícího úspěšné splnění bojového úkolu.

Musí také určit, kde a kdy během bojové činnosti bude potřeby doplnit pohonné hmoty a munici bojových vozidel a jaké minimální zásoby musí mít divise na počátku každého údobí bojové činnosti.

Při hodnocení terénu nutno uvážit počet cest v pásmu předvídané činnosti, jejich směr,

jakost a stav, zjistit příčné směry, z nichž nepřítel může ohrožovat vlastní vojska, stanovit křížovatkou důležitých cest s hlediska nutnosti jejich bojového zabezpečení a kterých může být použito jako východiště pro manévr sledů týlu a určit prostory pro umístění sledů týlu.

Při hodnocení vlivu roční a denní doby i stavu počasí je nutno si uvědomit jejich vliv na denní výkonnost dopravních prostředků, na spotřebu PHM a co je nutno zařídit k zabezpečení plynulého přísunu.

Konečně při rozpočtu času a vzdálenosti musí uvážit délku přísunových a odsunových cest v každém údobí bojové činnosti a jejich vliv na rozsah a způsob přísunu a rovněž určit dobu pohotovosti celého týlového systému k zabezpečení příštího úkolu.

Organizační práce v této velmi důležité otázce k zabezpečení úspěchu je tak závažná, že velitel mechanisované divise nemůže je přenést jen na náčelníka štábu, náčelníka týlu a zástupce pro technické věci, i když jsou tito funkcionáři v tomto směru zkušení a jsou také plně spoluodpovědní, neboť řešení otázek materiálně technického zabezpečení je vždy neodlučně spjata s řešením otázek operačních, a je tedy věcí velitelů.

Potřebné podrobné podklady pro materiálně technickou část rozhodnutí velitele divise připravují náčelník týlu divise a zástupce velitele pro technické věci v těsné součinnosti s náčelníkem štábu, využívajíce k tomu podle potřeby i informací od velitelů (náčelníků) druhů vojsk a náčelníků služeb.

Těsné a nepřetržité spojení a také včasné a vzájemné informování náčelníka štábu, náčelníka týlu a zástupce pro technické věci a využití součinnosti s veliteli (náčelníky) druhů vojsk jsou nutnými předpoklady přesné práce celého systému řízení týlu.

Pokud jde o přípravu zasazení mechanisované divise do útočného boje, vypracovává štáb společně s náčelníkem týlu divise a zástupcem velitele pro technické věci:

- podrobné schema členění týlu ve sledy při zaujetí sestavy divise pro zasazení do útočného boje (schema musí být zpracováno s největší přesností);
- plán přemístění týlu podle postupných cílů; tento plán se sestavuje jako doplněk plánové tabulky boje a předvídá, kam a které týlové útvary se přemístí, dosáhnou-li bojové sledy určitých čar v terénu;
- konkrétní opatření k bojovému zabezpečení sledů týlu;
- požadavky k nadřízenému a štábům pěších divisí armádního sboru, pokud jde o otázky zabezpečení komunikací divise a využití týlových zařízení pěších divisí;
- plán spojení s týlem a uvnitř týlu.

Na podkladě rozhodnutí velitele vypracovávají v těsné součinnosti

- náčelník týlu — plán organizace týlu a materiálního zabezpečení,
- zástupce velitele pro technické věci — plán technického zabezpečení.

Plán materiálního zabezpečení musí být zpracován do všech podrobností na přípravné období a první den boje, v hlavních rysech na druhý (podle okolností i na další dny) bojové činnosti a musí předvídát

- potřebu rozhodujících druhů zásob podle údobí boje (hlavní druhy munice a pohonných hmot),
- zabezpečení vojsk těmito zásobami na začátku a na konci každého údobí boje, počítaje s normami přidělu od nadřízeného a s možnou těžbou z místních zdrojů;
- prostředky a způsoby k zabezpečení potřeby, a to
 - a) zásoby a prostředky, které je potřebí mít s sebou;
 - b) zásoby, které nutno nahromadit do začátku boje na zemi (v divisních skladech);
 - c) přísunové cesty a nutná opatření k jejich zařízení jak s hlediska ženijního, tak i s hlediska organizace regulace pohybu;
 - d) organizace přísunu v přípravném období a v jednotlivých údobích bojové činnosti a způsob využití dopravních prostředků divise a podřízených útvarů;
- členění týlu divise a týlu útvarů divise ve sledy ve vyčkávacím prostoru, jejich umístění

- v sestavě divise při zasazení do útočného boje a rozmístění v jednotlivých údobích příští bojové činnosti;
- prostředky a opatření k bojovému zajištění komunikací a sledů týlu;
- spojení s týlem a v týlu;
- místo druhého sledu štábu divise, náčelníka týlu divise, organizačně plánovacího oddělení a jednotlivých náčelníků služeb v jednotlivých údobích bojové činnosti.

Se zahájením útoku je druhý sled štábu umístěn v prostoru prvního sledu týlu divise. Náčelník týlu divise je zpravidla na velitelském stanovišti divise. Není-li tam, je tam vždy jeden důstojník z týlu jako styčný orgán.

Zástupce velitele pro technické věci dle zpravidla na velitelském stanovišti divise, aby právě tak jako náčelník týlu získal potřebné informace o situaci, seznámil se včas s novými úkoly divise a aby mohl veliteli divise podat ve vhodnou dobu potřebné údaje a informace o stavu technického zabezpečení divise. Tuto úlohu může správně plnit jen tehdy, jestliže všechny otázky technického zabezpečení řeší ve vzájemné součinnosti s náčelníkem týlu.

Plán technického zabezpečení musí předvídat

- opatření k obsluze, opravě a odsunu bojových vozidel, a to v přípravném období a během boje,
- opatření k plynulému a včasnému přísunu munice a PHM pro bojová vozidla v jednotlivých údobích boje (tyto otázky plánuje zástupce velitele pro technické věci v součinnosti s náčelníkem týlu a náčelníkem dělostřeleckého zásobování),
- rozdělení vlastních a posilových (má-li je divise přiděleny) dílenských a vyprošťovacích prostředků podřízeným útvarům,
- způsob použití dílenských prostředků k opravám, rozsah a dobu trvání oprav prováděných na jednom místě,
- místa (prostory, čáry v terénu) pro rozvinutí dílenských prostředků v jednotlivých údobích boje,
- využití dílensko-vyprošťovacích prostředků pěších divisí v době průchodu mechanisované divise průlomem.

Oba tyto týloví řídicí funkcionáři zpracovávají uvedené plány jako samostatné týlové dokumenty, avšak v nejtěsnější vzájemné součinnosti. Oba plány po schválení velitelem divise jsou základními články plánu materiálně technického zabezpečení a ten pak je nedílnou součástí plánu boje mechanisované divise.

Zpracované plány samy o sobě ovšem nejsou zárukou úspěchu v boji. Je třeba, aby všichni týloví funkcionáři dokonale zvládli otázky řízení týlu v boji, manévru zásobami, týlovými prostředky a komunikacemi.

Součinnost se štáby a náčelníky týlu pěších divisí armádního sboru, v jejichž pásmu divise působí, organizuje se za řízení štábu týlu armádního sboru za tím účelem, aby byla plánována a provedena konkrétní opatření rázu materiálně technického, stanovená rozhodnutím velitele sboru.

Velitel armádního sboru v části „Materiálně technické zabezpečení“ svého rozhodnutí určuje, pokud jde o použití mechanisované divise v útočném boji:

- komunikace vyhrazené mechanisované divisi pro přesun do východiště a pro zasazení do útoku;
- prostor pro rozmístění týlu mechanisované divise, je-li nutné jej volit v jiném než ve vyčkávacím prostoru mechanisované divise;
- způsob a pořadí zabezpečení přísunu zásob ve prospěch mechanisované divise v přípravném údobí, při jejím zasazení a během jejího postupu v hloubce nepřátelské obrany;
- způsob odsunu raněných a nemocných, poškozeného, nepotřebného a ukořistěného materiálu a stupeň využití týlových zařízení pěších divisí prvního sledu armádního sboru;
- organizaci a zabezpečení regulace dopravy v pásmu zasazené mechanisované divise a v hloubce nepřátelské obrany s hlediska potřeby této divise;

- rozsah, způsob a prostředky pro úpravy komunikací vyhrazených pro mechanisovanou divisi;
- způsob ochrany a obrany přisunových a odsunových cest mechanisované divise v prostoru před frontou pěších divisí sboru.

Náčelník týlu armádního sboru je pak ve smyslu rozhodnutí velitele armádního sboru povinen

a) před zasazením mechanisované divise do útoku:

- organisovat kontrolu a pomoc při plánování materiálního zabezpečení mechanisované divise;
- organisovat včas potřeby manévru materiálem od pěších divisí ve prospěch mechanisované divise;
- v součinnosti se štábem armádního sboru a mechanisované divise organisovat regulační službu na komunikacích vyhrazených mechanisované divisi, a to se zřetelem na přísuny a odsuny;
- organisovat úpravu těchto komunikací podle rozhodnutí velitele v součinnosti se zenižním náčelníkem sboru;
- závčas vydat nařízení a zabezpečit zastavení veškerého provozu na komunikacích vyhrazených pro mechanisovanou divisi;
- stanovit rozsah a způsob využití zdravotnických a podle potřeby i jiných týlových zařízení pěších divisí prvního sledu ve prospěch mechanisované divise;

b) po zasazení mechanisované divise do útočného boje:

- organisovat odsun raněných a nemocných od mechanisované divise do chirurgické polní pohyblivé nemocnice I. linie nebo do divisních obvazišť pěších divisí. (Příklad viz schema 2);
- rychle zbavit mechanisovanou divisi veškerého poškozeného materiálu a přednostně organisovat pro ni využití dílenských prostředků, aby neklesla rychlost a pružnost jejího manévru;
- vytvořit podle potřeby pohyblivou zálohu materiálu, hlavně munice a PHM, k rychlému doplnění zásob mechanisované divisi v hloubce nepřátelské obrany, a to využitím dopravních prostředků pěších divisí, posilových dopravních prostředků, má-li je přiděleny, nebo vyžádáním si takových prostředků od týlu armády;
- organisovat rychlé dodávání a využití výsledků týlového průzkumu;
- podávat veliteli armádního sboru iniciativní návrhy na bojové zajištění přisunových cest pro mechanisovanou divisi;
- neustále se informovat o taktické a materiální situaci mechanisované divise, aby mohl v nejkratší době provést její materiální zabezpečení tak, jak to situace vyžaduje.

Provádění všech těchto opatření vyžaduje iniciativního, pružného a rychlého rozhodování, tvrdého a osobního řízení náčelníkem týlu a všemi řídicími týlovými funkcionáři a nejtěsnější součinnosti náčelníka týlu a zástupce velitele pro technické věci. Proto přítomnost náčelníka týlu divise a zástupce velitele pro technické věci na velitelském stanovišti divise v rozhodujících údobích boje a častý osobní styk s náčelníkem týlu armádního sboru je nutný nejen v údobí organisace bojové činnosti, nýbrž i v jejím průběhu.

Závěr

Veliká pohyblivost mechanisované divise, rozsáhlé možnosti náhlých změn směru její činnosti, nerovnoměrná spotřeba hlavních druhů materiálu a nutnost udržet ve stále bojové pohotovosti co největší počet bojových vozidel vyžadují dobře promyšlenou organizaci týlu a jeho práce v celém období použití mechanisované divise, t. j. od okamžiku, kdy dostala úkol, až do jejího splnění.

Toho mohou dosáhnout:

1. Velitel, štáb, velitelé (náčelníci) druhů vojsk: dokonalou znalostí organizace týlu a způsobu práce jeho řídicích a výkonných orgánů, včasným a správným vydáním úkolů, lhůt a prostředků k jejich provedení, neustálou kontrolou správného provádění vydaných rozkazů, nařízení a pokynů v otázkách materiálně technického zabezpečení, soustavným a pružným řízením týlu po celou dobu trvání úkolu.

2. Řídící funkcionáři týlu: dovedností rychle a správně manévrovat zásobami, manévrovat týlovými útvary (ústavy) a součástmi, zvláště pak dílenskými a vyprošťovacími prostředky, používat různých druhů přísunů a v nutných případech převzít centralisované řízení týlu podřízených útvarů.

3. Nadřízený vševojskový velitel a náčelník týlu: provedením opatření k ulehčení práce týlu mechanisované divise v období jejího zasazení do útočného boje (vyhrazení výkonných přísunových a odsunových cest, prostředky k jejich regulaci, ochraně a obraně, využití zdravotnických etap vševojskových vyšších jednotek), k okamžitému uvolnění komunikací vyhrazených mechanisované divisi, k šetření jejich sil a prostředků k materiálně technickému zabezpečení boje v hloubce nepřátelské obrany.

* * *

Týl tankových a mechanisovaných vojsk Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce splnil úspěšně všechny úkoly, dané mu jejich veliteli, a tak značnou měrou přispěl k tomu, že se z této složky branných sil SSSR stala ta úderná a významná síla soudobé války, jaká jí právem je v sovětské vojenské vědě přikládána.

Je nyní povinností všech velitelů a týlových funkcionářů naší armády, aby při studiu zkušeností Sovětské armády věnovali zvláštní pozornost otázkám týlu mechanisované divise a výsledky studia aby pak v plném rozsahu uplatňovali v denní praxi k neustálému zvyšování bojové pohotovosti naší armády.

Prameny: Polní řád obrněných tankových a mechanisovaných jednotek RA, díl II a III, překlad.

Týl mechanisované divise, návrh předpisu.

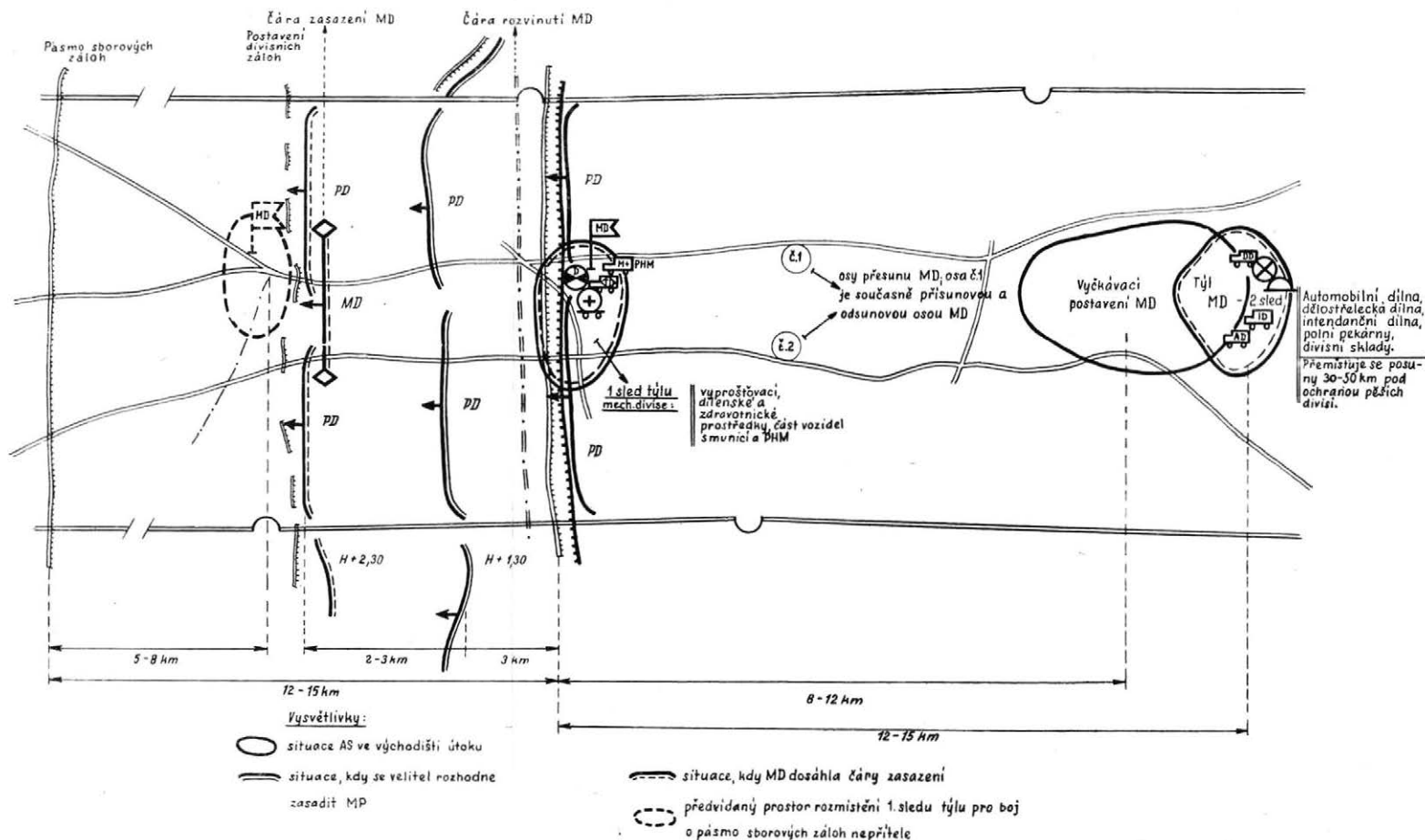
Příručka takticko-technických dat.

Organisace a činnost týlu tankových a mechanisovaných útvarů a vyšších jednotek ve vševojskovém boji, V. L. Byčkov, překlad.

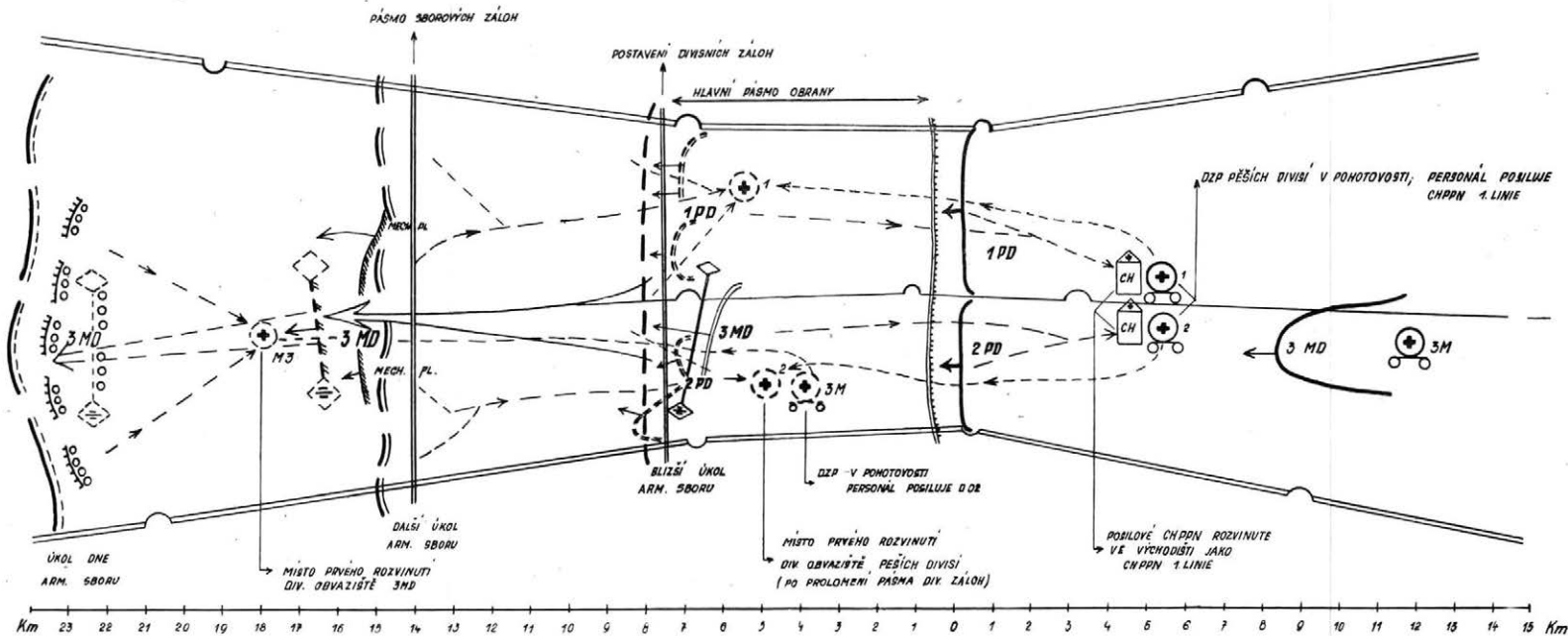
Žurnal brněntankových a mechanizovaných vojsk čís. 7, 11, 12/1939; 4, 5/1945; 2, 3/1946.

Tankist čís. 3/1947, 1/1948.

Týl krasnoj armii v otčeštvěnnnoj vojně, sborník materiálu čís. 1/1944.

Schem 1. Členění týlu mechanizované divise, zasazené k dokončení průlomu divízních záloh nepřítele. (Možný způsob, nikoli šablona.)

Schema 2. Létěbné odsunové zabezpečení útoku armádního sboru na směr hlavního úderu armády (příklad)

